

A román nyelv oktatása a romániai magyar tannyelvű elemi osztályokban a tantervi változások tükrében

Tankó Veronika Zita

Bihar Megyei Tanfelügyelőség, Románia

„A nyelvem korlátai a világom korlátai.” (Ludwig Wittgenstein)

Az anyanyelvhez való ragaszkodás mellett a kisebbségi lét velejárója az államnyelv kényszerű elsajátítása, mivel környezeti nyelv és szükséges a társadalomban való teljes boldoguláshoz.

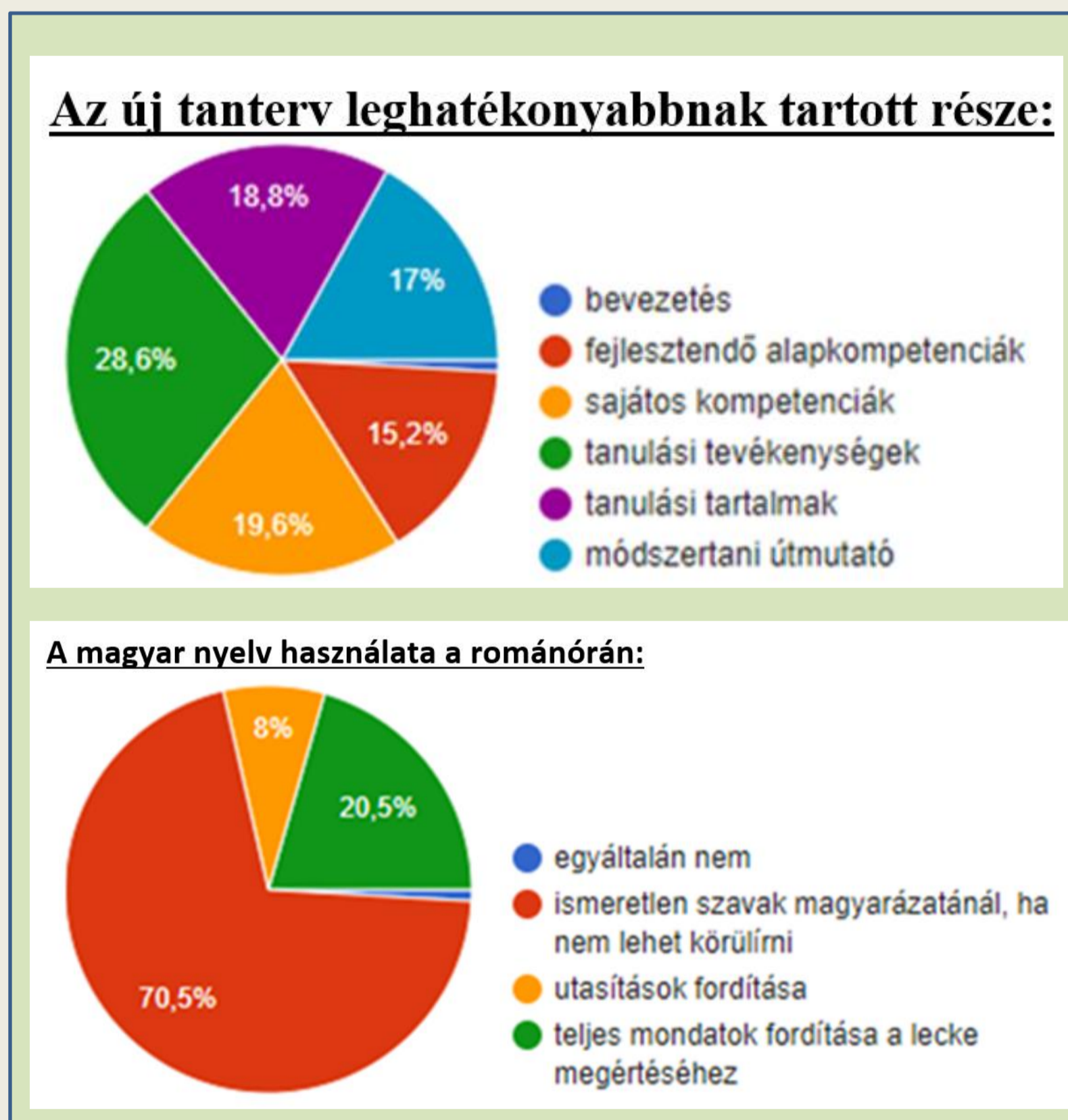
Tények:

- ▶ a román nyelv Románia államnyelve
- ▶ a romániai magyarság őshonos kisebbség
- ▶ a magyar gyermek számára a román környezeti nyelv
- ▶ erőfeszítés a román nyelv elsajátításáért
- ▶ nem mindig megfelelő a hozzáállás
- ▶ nem megfelelően alkalmazott módszerek
- ▶ A VIII. osztályos, országos szintű felmérések sajnos még mindig a bemagolt tárgyi tudást értékelik, de attól az egyén még nem tud a mindennapokban kommunikálni.

Szemléletváltás: A román nyelv - mint nem anyanyelv

A 2012/13-as tanév fordulópont a romániai kisebbségi oktatásban a román nyelv oktatását illető változások miatt. Ennek értelmében a nem román tannyelvű osztályokban **az idegen nyelv módszereivel kell oktatni a román nyelvet**, az Európai Nyelvi Referenciakeret szintleírásainak megfelelően. Cél: felvértezni a magyar iskolába járó diákokat a román nyelv jobb ismeretével.

Tény: a **kommunikációt hangsúlyozó tanterv** elősegítette a tanulók nyelvi készségeinek fejlődését, mely jótékony hatással lehet a későbbi boldogulásukra. A tanítók mondhatni zökkenőmentesen váltottak a román nyelv új szemléletű tanítására, míg ez a tanároknak csak nehezen ment, részben vagy egyáltalán nem sikerült. Ennek oka, hogy nem ismerik az alsó tagozat nyelvi követelményrendszerét, nem veszik tudomásul, hogy az Európai Nyelvi Referenciakeret szerint a hozzájuk érkező kisiskolástól elvárható nyelvi szint az A2-es. Sajnos a tantervek közötti átmenetet sem valószínűsíthető maradéktalanul a tantervírók, sem a tankönyvszerzők.

Következtetések

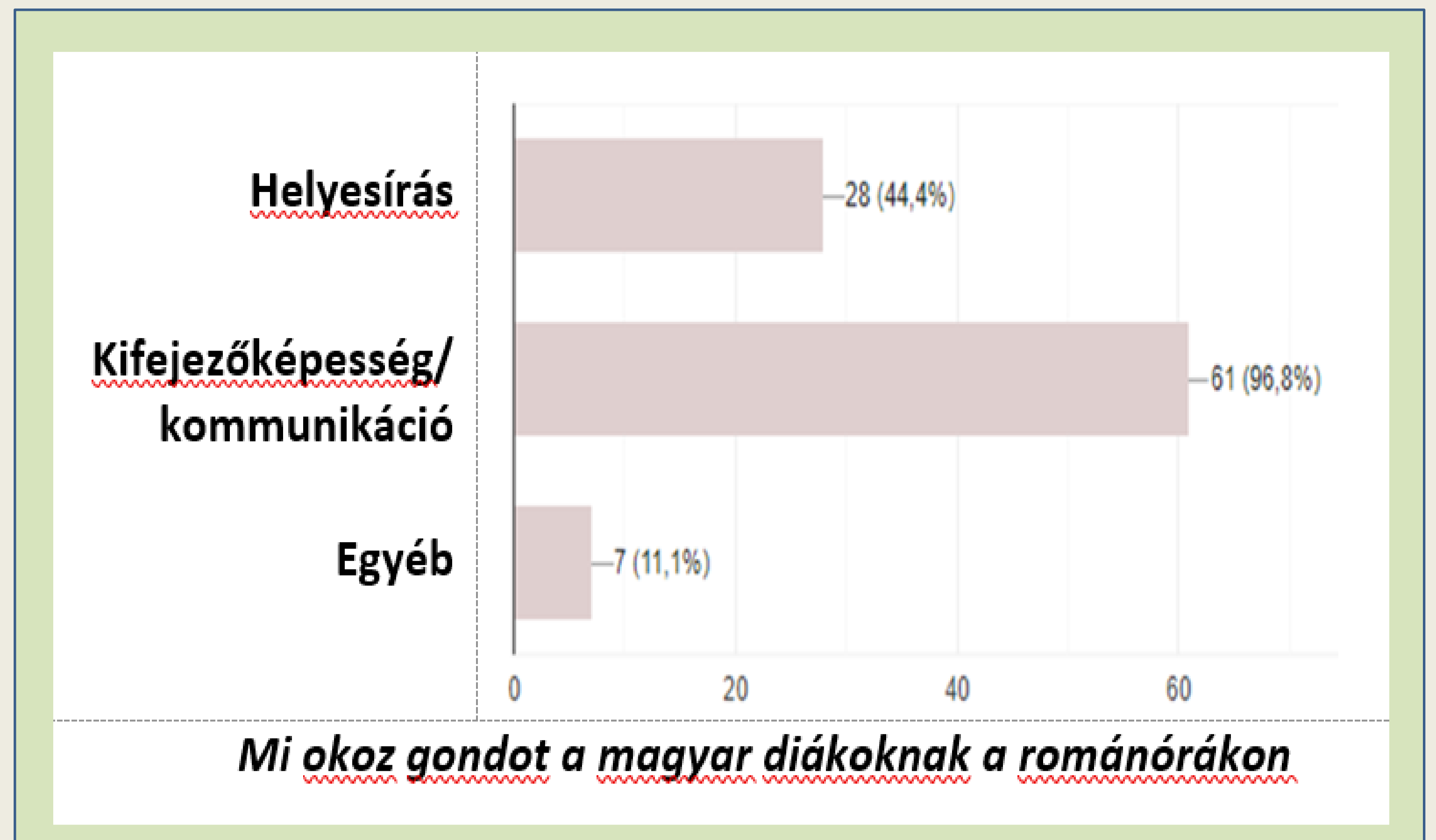
A nyelvtudás a boldogulás, a magabiztos fellépés eszköze.

Sajnos még mindig nem valósult meg a román nyelv oktatásának célja: nem a felmérések rövid távú jó eredményeinek elérésére kell törekednünk, hanem a mindennapi helyzetekben való boldoguláshoz szükséges kommunikációs kompetenciák kialakítására és erősítésére.

A tantervi változások alkalmazása jótékony hatással van a román nyelv alsó tagozaton történő oktatására, viszont csak részben segítette a tanulókat az 5. osztályba való lépésnél.

Az új tanterv felfedező, gondolkodtató szemléletre és a tulajdonképpeni nyelvhasználatra épül, melyhez meg kell teremteni az élményalapú tanulás feltételeit.

Fontos a pedagógusok megfelelő továbbképzése (ezt a megkérdezettek 52%-a vállalná), majd céltudatos oktató-nevelő munkája.

Kutatásom tárgya a román nyelv oktatása a romániai magyar kisiskolások körében, a tantervi változások tükrében. Az összetett témát a tanuló, az alsó tagozaton tanító pedagógus, valamint a kimeneti eredmények szemszögéből vizsgáltam.

- Mi változott a tanulót illetően a román nyelv elsajátítandó tananyaga és az alkalmazott módszerek szempontjából?
- Hogyan változott a pedagógusok hozzáállása az új módszertani elvárásokhoz?
- Mennyire eredményes a koncepcióváltás a román nyelv oktatásában?

Hipotézisem vezérfonala: a tantervi változások jótékony hatással vannak a román nyelv oktatására a magyar tannyelvű iskolák alsó tagozatos osztályaiban, és ez hozzásegíti a tanulókat a későbbi jobb boldoguláshoz. Akár rövid távon, az 5. osztályba való lépéskor, de távlatilag a „nagybetűs” életben is.

Ugyanakkor azt is feltételeztem, hogy a pedagógusok nehezen alkalmazkodtak a módszertani változásokhoz.

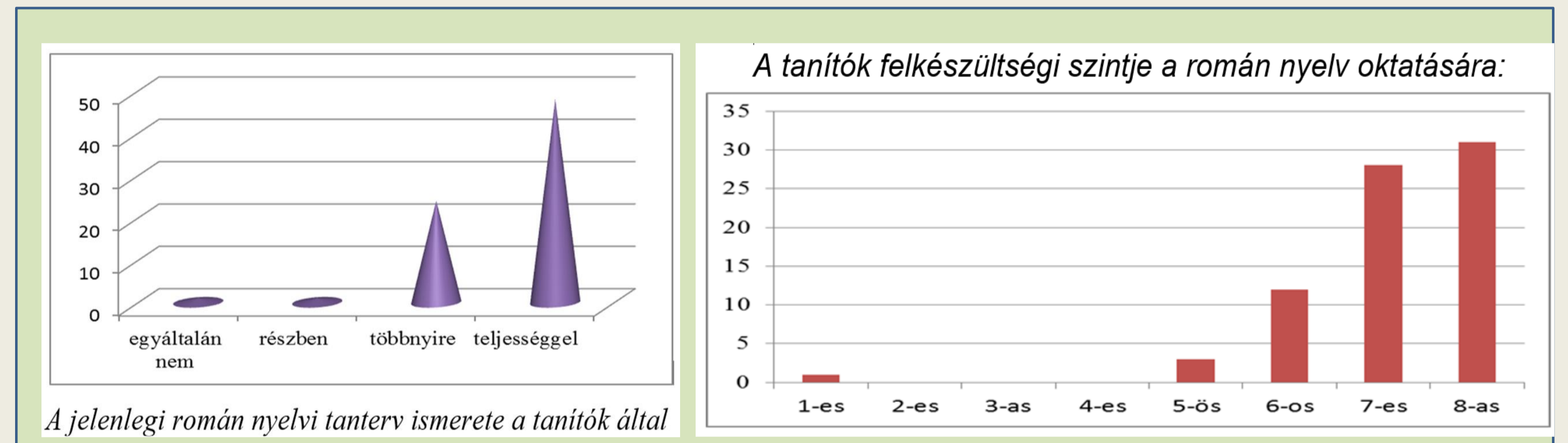
Kutatási stratégia

Dolgozatom alapja egy leíró, összefüggés-feltáró jellegű kutatás. Ennek megfelelően az anyaggyűjtés a megfelelő szakirodalom feltárása, hivatalos dokumentumok tanulmányozása, elemzése, összehasonlítása révén valósult meg.

A dokumentumelemzés, a tantervek vizsgálata után egy kérdőíves kutatást végeztem - ehhez **két kérdőívet** is összeállítottam, az egyiket magyar, a másikat román nyelven. A magyar nyelvűt a kisebbségi oktatás magyar tanítói, a román nyelvűt pedig a magyar tagozatos 5-8. osztályokban tanító román tanárok körében alkalmaztam.

A kérdőívek kitöltésének módja: önkéntes, anonim, online volt.

A kérdőívek válaszadói: 9 megye 112 magyar tanítója, köztük 75-en Bihar megyéből - ez a 2019/20-as tanévben Bihar megyében aktív 358 tanítójának 21%-a. A Bihar megyei román tanárok kb. 90%-a töltötte ki a kérdőívet.

„Több gyermek ismer elméleti nyelvtani fogalmakat és ír helyesen, de nem értenek egyszerű kérdéseket és nem tudják kifejezni magukat román nyelven.”

A megkérdezett román tanárok megállapítása szerint javult valamelyest a tanulók kommunikációs készsége és nőtt az önbizalmuk is, de a tanterv tartalmi követelményrendszere miatt sokkal gyengébb a nyelvtani tudásuk, így nincs mire alapozniuk. Sajnos ezt az osztály tanítója nyelvi felkészültségének rovására is írják, megemlítve a családok nem megfelelő hozzáállását is.

Tény, hogy a tanítók és román tanárok nehezen alkalmazkodtak a változásokhoz, nehezen váltottak a mennyiségi, mechanikus nyelvtanulásról a kommunikatív módszerek alkalmazására – annak ellenére, hogy az új tantervek szorgalmazzák az aktivizáló, interaktív és kooperatív módszerek tudatos és rendszeres alkalmazását, a differenciálást.

Tankönyvíróként és munkafüzetek szerzőjeként igyekeztem jobban megismerni a tanterveket, segíteni kollégáimat és diákjaimat a román nyelv oktatásában/ elsajátításában.

Tanfelügyelőként tapasztaltam egyrészt a jószándékot, az akaratot, másrészt viszont az eredménytelenséget is adott esetben. A tanítók többsége igyekszik „kihozni” a lehető legtöbbet az adott gyerekből, de sokszor saját, illetve a társadalom és a tanügyi rendszer korlátaiba ütközik.

A romániai Tanügyminisztérium <https://www.manuale.edu.ro/> honlapján elérhető **tanönyveink:**

